

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на културата

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – ..... г.

На основание чл. 13д от Закона за професионалното образование и обучение при спазване на изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс, и във връзка с осъществяване на професионално образование по професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **Художествена фотография** за специалност код **2130201 „Фотография“**, професия код **213020 „Фотограф“** от професионално направление код **213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“**.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2017/2018 година.

БОИЛ БАНОВ

Министър на културата

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО

ХУДОЖЕСТВЕНА ФОТОГРАФИЯ

СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД № .....

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

**код 213   АУДИО-ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ТЕХНИКИ;
ПРОИЗВОДСТВО НА МЕДИЙНИ ПРОДУКТИ**

ПРОФЕСИЯ: код 213020   ФОТОГРАФ

СПЕЦИАЛНОСТ: код 2130201   ФОТОГРАФИЯ

София, 2017 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебен предмет **Художествена фотография** е предназначена за професията **Фотограф**, специалност **Фотография** от професионално направление **Аудио-визуални изкуства техники; производство на медийни продукти**, съгласно типовия учебен план за професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация, дневна форма на обучение, с прием след завършено основно образование.

В учебната програма е включен материал, с овладяването на който се цели въвеждане на учениците в професията и специалността и получаване на необходимите знания и умения.

Чрез учебното съдържание по предмета обучаемите да добиват обща представа за основните характеристики на художествената фотография – нейната цел и област на приложение. Обучението по художествена фотография предполага развиване на креативност и естетически усет, основополагащи за създаването на професионално и въздействащо фотографско изображение.

Учебното съдържание е разпределено в IX раздела, като в тях се конкретизира броят на учебните часове и включените теми. Всяка тема се разпределя от учителя в началото на учебната година.

Обучението по предмета се извършва във взаимовръзка с учебните предмети от отрасловата и специфичната професионална подготовка.

Спецификата на обучението налага онагледяване с разнообразни творчески прояви, посещение на художествени изяви, както и реализацията на практически задачи свързани с учебният материал.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

С обучението си по художествена фотография се цели учениците да усвоят знания и умения свързани с развиване на творческото мислене и начини за неговото приложение. Учениците трябва да придобият начални умения за прилагане на получените знания при решаване на конкретни проблеми в бъдещата си професионална дейност.

Изучаването на художествена фотография съдейства за общотехническата подготовка на учениците, за развиване на професионалните им интереси и за формиране на творческо отношение към фотографския изобразителен метод.

Основните задачи на учебно-възпитателната работа по предмета са:

- да се изяснят и осмислят от учениците основните правила при изграждане на композицията и работа със светлина, форма, гледна точка, перспектива и т.н.;
- да се развиват познавателните интереси на учащите;
- на основата на придобитите знания учениците да придобият елементарни умения за творческо прилагане на техническите средства;
- да се формират качества на: точност, самостоятелност, творчество, умения за преодоляване на трудностите. Учениците трябва да придобият начални умения за прилагане на получените знания при решаване на конкретни проблеми в бъдещата си практическа дейност.

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО ВРЕМЕ

Общият брой учебни часове по учебния предмет **Художествена фотография** се разпределя по класове в съответствие с утвърдения учебен план.

КЛАС	Брой учебни седмици	Общ брой часове
VIII	36	36
IX	36	72
X	36	36
XI	36	72

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Структурирането на учебното съдържание е по раздели и теми. За всеки раздел в програмата са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учителят конкретизира броя на учебните часове за всяка тема в съответствие с посочените за раздела. Учителят разпределя броя на часовете, предвидени по учебния план и по учебната програма в годишното си разпределение.

За постигане целите на обучението учителят разпределя учебните часове за нови знания, упражнения и контрол.

№ по ред	Наименование на разделите и темите	Брой часове
	VIII КЛАС	
	РАЗДЕЛ I. ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ФОТОГРАФИЯ.	6
1.	Възможности и приложение на фотографията.	
2.	Видове изкуства - прилики и разлики с фотоизкуството.	
3.	Специфика на художествения изказ на фотографията.	
	РАЗДЕЛ II. ФОТОСТИЛИСТИКА.	28
1.	Изобразително-изразни средства на художествената фотография.	
2.	Основна структура на снимката.	
3.	Кадър и формат на снимката.	
4.	Осветление и светлосянка.	
4.1.	Основни видове осветление.	
4.2.	Светлосянка и пластика.	
4.3.	Изобразителни функции на осветлението и тяхното значение за художествения образ на обектите и моделите от действителността.	
4.4.	Посоки на естественото осветление.	
5.	Тон и тонални гами.	
	Резерв учебни часове	2
	Общ минимален брой учебни часове	36
	IX КЛАС	
	РАЗДЕЛ III. ОСНОВИ НА КОМПОЗИЦИОННОТО ТВОРЧЕСТВО.	48
1.	Графични и фотографски елементи.	
1.1.	Линия, фигура и форма.	
1.2.	Ритъм.	
1.3.	Фокус – яснота и неяснота. Работа с диафрагмения отвор на обектива. Дълбочина на рязко изобразеното пространство.	

2.	Перспектива и дълбочина.	
2.1.	Изобразителен ъгъл.	
2.1.1.	Снимачна посока – изобразителни функции.	
2.1.2.	Снимачно разстояние.	
2.1.2.1.	Видове снимачни планове.	
2.1.3.	Височина на снимачната точка и ракурс.	
3.	Изграждане на светлосенчест образ.	
4.	Видове осветление според приложението.	
5.	Въздействие на светлината според характера □.	
	РАЗДЕЛ IV. ФОТОКОМПОЗИЦИЯ	22
1.	Търсене и определяне на отсечката.	
2.	Композиция на фотоизображението.	
3.	Видове композиционни решения.	
	Резерв учебни часове	2
	Общ минимален брой учебни часове	72
	X КЛАС	
	РАЗДЕЛ V. ЖАНРОВЕ НА ФОТОГРАФИЯТА.	34
1.	Въведение и видове жанрове.	
2.	Художествен фотопейзаж.	
2.1.	Изобразителни средства на пейзажната фотография.	
2.2.	Елементи и обекти. Методи за изобразяването им.	
2.3.	Видове пейзажни снимки.	
3.	Фотографски натюрморт.	
4.	Архитектурна фотография.	
5.	Спортни снимки.	
6.	Сценична фотография.	
7.	Художествен фотопортрет.	
7.1.	Работа с модела в портретната фотография.	
7.2.	Същност на реалистичния фотопортрет.	
7.3.	Изобразителни средства на портретната фотография.	

7.4.	Видове портретни снимки.	
	Резерв учебни часове	2
	Общ минимален брой учебни часове	36
	XI КЛАС	
	РАЗДЕЛ VI. МЕТОДИ НА КОМПОЗИЦИОННОТО ТВОРЧЕСТВО.	16
1.	Съотношения, хармония и баланс.	
2.	„Златно сечение“.	
3.	Равновесие.	
4.	Контрапункт.	
5.	Композиционни белези на движението.	
	РАЗДЕЛ VII. ОСНОВИ НА ФОТОЖУРНАЛИСТИКАТА.	10
1.	Исторически преглед на фотожурналистиката.	
2.	Фотожурналистически жанрове и форми.	
3.	Специфика на фотожурналистическата снимка.	
	РАЗДЕЛ VIII. ЖАНРОВЕ НА ФОТОЖУРНАЛИСТИКАТА.	24
1.	Фоторепортаж.	
1.1.	Видове фоторепортаж според жанровата форма и според предназначението.	
1.2	Разновидности и особености на фоторепортажа.	
2.	Фотоочерк.	
2.1.	Методи за създаване на фотоочерк.	
3.	Фоторазказ, фотоетюд и фотокнига.	
4.	Фотомонтаж.	
5.	Реклама и фотография.	
	РАЗДЕЛ IX. СЪВРЕМЕННИ НАПРАВЛЕНИЯ ВЪВ ФОТОГРАФИЯТА	20
1.	Сравнителен поглед между класическите и съвременни форми на фотографията.	
1.1.	Анализ и дискусии върху работата на популярни фотографи и техните творби.	

2.	Фотографията във визуалните изкуства от XIX в. до наши дни.	
	Резерв учебни часове	2
	Общ минимален брой учебни часове	72

1. Раздели и теми:

VIII КЛАС

РАЗДЕЛ I. ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ФОТОГРАФИЯ.

Тема 1. Възможности и приложение на фотографията.

Запознаване с основните характеристики на художествената и приложната фотография – цел и област на приложение.

Тема 2. Видове изкуства - прилики и разлики с фотоизкуството.

Сравнителен преглед между фотография и изкуство.

Тема 3. Специфика на художествения изказ на фотографията.

Специфични белези на фотоизкуството.

РАЗДЕЛ II. ФОТОСТИЛИСТИКА.

Тема 1. Изобразително-изразни средства на художествената фотография.

Изразни средства на фотоизображението - композиция, снимачна точка и ракурс, тонални гами и т.н.

Тема 2. Основна структура на снимката.

Точки и петна, зърнистост и пиксели, структура на материалите - гланц и мат, дърво, стълко и други.

Тема 3. Кадър и формат на снимката.

Рамка-отсечка (фотографски кадър). Големината (формат) на снимката.

Тема 4. Осветление и светлосянка.

Светлината като изразно средство.

4.1. Основни видове осветление.

4.2. Светлосянка и пластика.

4.3. Изобразителни функции на осветлението и тяхното значение за художествения образ на обектите и моделите от действителността.

4.4. Посоки на естественото осветление.

Тема 5. Тон и тонални гами.

Нормална тонална гама. Светла тонална гама – висок ключ (High key). Тъмна тонална гама

– нисък ключ (*Low key*). Сива тонална гама (гама „сфумато“). Контрастна (графична) тонална гама.

IX КЛАС

РАЗДЕЛ III. ОСНОВИ НА КОМПОЗИЦИОННОТО ТВОРЧЕСТВО.

Тема 1. Графични и фотографски елементи.

1.1. Линия, фигура и форма.

Основни типове линии - капацитет на изразяване и анализ на графичните им качества;

1.2. Ритъм.

Анализ на различните образни елементи приемащи се за носители на ритъм в художествената фотография. Онагледяване с примери за повторение и редуване на еднакви или подобни елементи в отмерени интервали, поради което възприемащият придобива впечатление за движение, динамика, ритмика.

1.3. Фокус – яснота и неяснота. Работа с диафрагмения отвор на обектива. Дълбочина на рязко изобразеното пространство.

Коментар върху изобразяването на линиите и фигурите ясно или неясно, остро или без фокус, оформяйки по този начин системата яснота – неяснота, която се приема за изразно средство в художествената фотография. Значение и избор на дълбочината на острота.

Тема 2. Перспектива и дълбочина.

Преглед на трите основни фактора: оптика (обектив), фокална равнина и изобразителен ъгъл). Линейна перспектива; Намаляваща перспектива. Въздушна перспектива; Тонална перспектива; Цветна перспектива и др.

2.1. Изобразителен ъгъл.

Преглед на трите съществени елемента – посока, разстояние и височина на гледната точка.

2.1.1. Снимачна посока – изобразителни функции.

2.1.2. Снимачно разстояние.

2.1.2.1. Видове снимачни планове.

Изобразителни планове. Работа с плановете във фотографията. Въздействие, характеристики и приложение.

2.1.3. Височина на снимачната точка и ракурс.

Нормална, ниска и висока гледна точка. Определение на понятието ракурс.

Тема 3. Изграждане на светлосенчест образ.

Светлини, сенки, полусенки, рефлексии и бликове.

Тема 4. Видове осветление според приложението.

Рисуващо, запълващо, контрово, фоново и т.н.

Тема 5. Въздействие на светлината според характера □.

Насочено, разсеяно и комбинирано осветление.

РАЗДЕЛ IV. ФОТОКОМПОЗИЦИЯ

Тема 1. Търсене и определяне на отсечката.

Методи за търсене и определяне на рамката-отсечка. Етапи на кадриране.

Тема 2. Композиция на фотоизображението.

Основни компоненти на фотографската композиция.

Тема 3. Видове композиционни решения.

Фигурални (линейни и типично фигурални), тонални и фигурално-тонални (смесени) композиции; от гледна точка на „числеността“ на фигуралния състав - монофигурални и полифигурални; В зависимост от съотношенията между отсечката и фигуралния състав: Затворена композиция; Отворена композиция.

X КЛАС

РАЗДЕЛ V. ЖАНРОВЕ НА ФОТОГРАФИЯТА.

Тема 1. Въведение и видове жанрове.

Представяне на жанрове във фотографията.

Тема 2. Художествен фотопейзаж.

2.1. Изобразителни средства на пейзажната фотография.

2.2. Елементи и обекти. Методи за изобразяването им.

2.3. Видове пейзажни снимки.

Тема 3. Фотографски натюрморт.

Предметни композиции.

Тема 4. Архитектурна фотография.

Архитектура – основни правила при заснемане; интериор и екстериор.

Тема 5. Спортни снимки.

Методика на спортната фотография.

Тема 6. Сценична фотография.

Снимки на спектакли, модно ревю и други.

Тема 7. Художествен фотопортрет.

Исторически сведения и основни принципи при създаване на фотопортрета.

7.1. Работа с модела в портретната фотография.

7.2. Същност на реалистичния фотопортрет.

7.3. Изобразителни средства на портретната фотография.

7.4. Видове портретни снимки.

XI КЛАС

РАЗДЕЛ VI. МЕТОДИ НА КОМПОЗИЦИОННОТО ТВОРЧЕСТВО.

Тема 1. Съотношения, хармония и баланс.

Основни принципи на визуалното възприятие; пропорционални размери, цветови комбинации и т.н.

Тема 2. „Златно сечение“.

Разделяне на кадъра - пропорции.

Тема 3. Равновесие.

Равновесие и неговите психофизични основи. Концепция за баланс при композирането на графичните елементи в изображението.

Тема 4. Контрапункт.

Значение и приложение на контрапункта в художествената фотография. Контрапунктален, композиционен център. Контрафас.

Тема 5. Композиционни белези на движението.

Образът на движението в художествената фотография.

РАЗДЕЛ VII. ОСНОВИ НА ФОТОЖУРНАЛИСТИКАТА.

Тема 1. Исторически преглед на фотожурналистиката.

Увод във фотожурналистиката.

Тема 2. Фотожурналистически жанрове и форми.

Групи и деление.

Тема 3. Специфика на фотожурналистическата снимка.

Особености на фотожурналистическата снимка.

РАЗДЕЛ VIII. ЖАНРОВЕ НА ФОТОЖУРНАЛИСТИКАТА.

Тема 1. Фоторепортаж.

Принципи при заснемане на фоторепортажа.

1. Видове фоторепортаж според жанровата форма и според предназначението.

1.2. Разновидности и особености на фоторепортажа.

Тема 2. Фотоочерк.

Основни принципи.

2.1. Методи за създаване на фотоочерк.

Тема 3. Фоторазказ, фотоетюд и фотокнига.

Методи за реализация.

Тема 4. Фотомонтаж.

Жанрови белези и особености; методи за реализация и видове фотомонтаж.

Тема 5. Реклама и фотография.

Рекламна фотография - основни принципи.

РАЗДЕЛ IX. СЪВРЕМЕННИ НАПРАВЛЕНИЯ ВЪВ ФОТОГРАФИЯТА

Тема 1. Сравнителен поглед между класическите и съвременни форми на фотографията.

Кратък исторически преглед на начините за реализация в областта на визуалните изкуства с фотографски технологии.

1.1. Анализ и дискусии върху работата на популярни фотографи и техните творби.

Тема 2. Фотографията във визуалните изкуства от XIX в. до наши дни.

Фотографията като част от световното визуално културно наследство.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

знания:

- основните етапи на фотографският процес - технически и творчески;
- основните фотографски понятия и термини;

умения:

- да владеят фотографската техника и технологии;
- да спазват етапите в изграждането на художествена творба;
- да прилагат изискванията и принципите за изграждане на композиция;
- да създават самостоятелно завършени фотографски произведения.

компетентности:

- да анализират и прилагат законите на фотостилистиката;
- да анализират и прилагат законите на фотокомпозицията;
- да подбират фотографската техника според конкретната творческа задача;
- да анализират художествените и технически характеристики на фотографските

произведния.

VI. ЛИТЕРАТУРА

На български език:

Васил Кацев - „Художествена фотография”, С., 1978

доц. Димитър Добревски - „Композиция на фотоизображението“, София 2009 г. „ИФО дизайн“

Майкъл Фриймън, През погледа на фотографа. Композиция и дизайн на по-добри дигитални снимки, White Wall Media, 2016

На английски език:

Michael Freeman - The Photographer's Mind. Creative Thinking for Better Digital Photos, Focal Press, 2010

Michael Freeman - The Photographer's Eye: A Graphic Guide: Instantly Understand Composition and Design, Publisher: Ilex Press, 2013

Michael Freeman - Capturing Light: The Heart of Photography, Focal Press, 2014

Harold Davis - Creative Composition: Digital Photography Tips and Techniques. Harold Davis, Wiley Publishing, 2009

Bryan Peterson, Learning to See Creatively, Amphoto

David duChemin, Within the Frame, New Riders

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Национална професионална гимназия по полиграфия и фотография – София.